

Vérsi Endre: Budapest változásai

Figyelem Budapest változásait. A nagy politikai, gazdasági és társadalmi átalakulás itt sem maradt nyom nélkül, sőt, a város arcának rajzolata mindinkább mássá lesz. Bensőségesebb, mosolygósabb, derűsebb. A liberális, majd később fasizálódó fővárosból demokratikus Budapest lesz. A demokrácia előőrsei, majd zöm-csapatái megjelennek azokon a vidékeken, amelyek gondosan őrizték a gögös, feudális reminiscenciákkal teli multat, a zárkózottságot, az úrhatnám me-revséget.

Azért figyelem fővárosunk változásait, mert életemben jelentős része van ennek a városnak, itt születtem, nevelkedtem s

mint a társadalom ábrázolója, itt letem számos megörökítésre méltó részletre, emberre, történetre.

Azt mondják, hogy Budapest a Duna királynője. Én sohasem fogalmaztam ilyen ünnepélyesen. Budapest, a szülőváros, természetesen közvetlenséggel fogta körül az életem. Olyan módon, mint a szigetet a folyam. S így került műveimbe az Angyalföld, széles, poroskontyú fasoraival, véghetetlennek tűnő telkeivel, melyeken a sok hepe-hupa, gödrös és gyomokkal ékesített dombocská váltakozott. S így került élményeim füzérébe az a kis dunai homoksziget, ahol a Természetbarátok sütkéreztek és konspiráltak Horthyék ellen

s így került írásaimba a gödi „Fészek”, az MTE-isták kedves tanyája, az a sok bugyborékoló móka, sziporkázó gúny a rendszer ellen. S így kerültem a hosszú, barna kémények városába, Újpestre s a kofáktól, teherkocsiktól, rakodómunkásoktól pezsgő Soroksári-útra. Ebben a látó körben rajzolódott ki a Józsefváros ódon, svábok-építette háza, e városrészes csöndes és reménytelen regényessége.

Mindezt azért nyújtottam ilyen hosszúra előjáróban, hogy némiképp megokoljam mai vizsgálódásaimat, amelyeket az öröm és a remény fűt lelkessé. Mert jártam én a multban a város olyan részein, ahol nem voltam otthonos, ahol idegenként ödögtem, ahol az uralkodó osztályok társadalmi gögijének lornyonyán keresztül figyelték a magamfajta fickót. Ilyen hely volt például a Dunakorzó, a mondén hölgyek és hangosan terpeszkedő urak kisajátított területe. Ezt a környéket, bárhogyan is szerettem a Dunapart szelid pasztelljét, a partok szabatos rajzát, lehetőleg elkerültem. Ezen a részen, a terraszokkal, munkátlakkal és fonott kosárszékekkel telehintett szép enyh-helyen nem szemek, hanem óriási színes napszemüvegek figyelték az embert. Az ott ülők egymás hegyén-hátán zsúfolódva, a méla unalom bánatával biggyedt szájukon, külön szigetet alakítottak ki enyhén verejtékező napozókból.

A minap ezen a neveztes Dunakorzón jártam. A fasiszták háborúja porig rombolta az egykor híres, idegenforgalmi szállodákat. E rombolás helyén megjelentek az építő emberek. A Bristol-szálló előtt úgynevezett néptéraszt nyitottak. Jó, széles, napsütötte terrasz ez, sok asztallal. A közönsége is merőben új. Munkások, dolgozó emberek ülnek itt, olyan emberek, akik azelőtt legfeljebb mint építőmunkások, takarítók és irodai alkalmazottak jelentek meg ezen a helyen. Az uralkodó osztály, a munkásság, a dolgozó nép, lassan megtanulja a Dunapart pihentető örömeit. Persze, ezek az örömek merőben másak. Szerények és természetesek. Virsli, tojás, sör kerül az asztalra. A tartalom is merőben megváltozott: az unalom helyén derű.

A Dunakorzó-kávéház terraszra még a multat idézi. Itt még nagyrészt olyan emberek üldögélnek — a régi unatkozók közül, — akik kimaradtak a nagy társadalmi átalakulásból. Ezek általában hétköznap délelőttöként is ott töltik ráérő idejüket s a ráérő emberek véd- és dacszóvetsége fűzi őket össze láthatatlan szálakkal. Sértődött arcok, megnemértő tekintetek: szigetlakók.

De azért ama hangosabb, derűsebb rész van többségben. Mosolygós, napbarnított arcok, a tekintet bizakodó villanása: ez a tábor kezdi gyors előrenyomulását a Dunaparton is. Ezek az emberek nagyot lélekeznek a friss, olykor fanyaran vizszagú levegőből, szükség is van erre, mert hétközben a műhely, az iroda, vagy a laboratórium levegőjét szívják magukba.

A főváros megváltozik. Lassan, de folyamatosan azt az ütemet adja vissza, amit valamennyiünk élete kifejez, valamennyiünké, akik azért dolgozunk, hogy ez az ország előbbre jusson, sokkal előbbre.

